

Otliste

Bokmål
Tom André Tveit
Verda

Otliste

Tom André Tveit

Otliste

1. utgave
Bokmål

Verda

© Tom André Tveit (Verda), Bergen, 2015.

Tittel: Otliste

Forfatter: Tom André Tveit

Redaktør: Tom André Tveit

Forlag: Verda

Sted: Bergen

Utgitt: 2015

Språk: Bokmål

Utgave: 1. utgave

Filformat: .pdf

Størrelse: 210 mm · 297 mm (A4)

Sider: 15

ISBN: 978-82-8329-024-0

Kontaktopplysninger:

Tom André Tveit (Verda)

Postboks 2636

5828 Bergen

post@verda.no

<http://www.verda.no>

Gratis otliste (tegn- og ordliste):

På internett siden <http://www.verda.no> er det mulig å laste ned en gratis otliste (tegn- og ordliste) som ebok. Den inneholder alle de ot (tegn og ord) som er nye i bøkene gitt ut på forlaget Verda – og vil derfor kunne være til hjelp for de som i lesing av en eller flere av disse bøkene skulle møte noen ot som de ikke er kjent med. Otlisten er tilgjengelig både på nynorsk og bokmål.

Bestilling:

Se bakerst i boken for opplysninger om hvordan bestille bøker fra Verda.

Fagspørsmål:

På internett er det mulig å få svar på fagspørsmål. Se <http://www.verda.no/fagsporstal> for mer om pris, og om hvordan en går frem for å stille fagspørsmål, med mer.

Innspill:

Dersom det blir funnet noen feil, enten skrivefeil eller andre feil, eller noe som kan videreutvikle eller på annen måte forbedre lærebøkene, kan innspill sendes til følgende epostadresse: innspel@verda.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverksloven eller i strid med avtaler gjort med KOPINOR, interesseorgan for rettshaverer til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan føre til erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Forord

Denne otlisten er skrevet i hovedsak for å samle alle de nye omgrep som er laget under skriving av de bøkene som er utgitt på forlaget Verda. Dette vil føre til at de som kun leser én eller noen av bøkene, og møter noen nye ord eller tegn, kan se til denne otlisten for å finne en forklaring, slik at de slipper å se til hver enkelt bok. I tillegg er det lagt til noen av de viktigste omgreper som brukes i de samme bøkene – dette gjelder norske ord. Denne otlisten har samlet ord og tegn fra emnene i den påfølgende listen:

- Erenglære
- Kestlære
- Følgelære
- Diemlære
- Mengdelære

Det er mange nye omgreper i otlisten. Årsaken er at mange av bøkene som er utgitt har noe som vi ikke har hatt før, eller noe som har vært endret på, og gitt et nytt ord, eit nytt tegn eller en ny avgrensing. For ordens skyld kan de nye ordene og tegnene kalles norske – de har litt ulik bøying i nynorsk og bokmål, men de kan altså sees på som både nynorske ord og tegn, og ord og tegn som kan brukes i bokmål.

Forfatteren ønsker at leserene lærer noe nytt, og ellers trives med lesingen av denne otlisten.

Innhald

1 Tegnliste 1

2 Ordliste 4

0 et mengdetall med en mengde på ingenting, eller et artstall med ingen art. Leses som tall; null. Leses som enhet; null -en, -er, -ene

1 et mengdetall med en mengde på en. Leses som tall; en, -, et eller ene. Leses som enhet; ener -en, -e, -ne

2 et mengdetall med en mengde på to. Leses som tall; to. Leses som enhet; toer -en, -e, -ne

3 et mengdetall med ei mengde på tre. Leses som tall; tre. Leses som enhet; treer -en, -e, -ne

4 et mengdetall med en mengde på fire. Leses som tall; fire. Leses som enhet; firer -en, -e, -ne

5 et mengdetall med en mengde på fem. Leses som tall; fem. Leses som enhet; femmer -en, -e, -ne

6 et mengdetall med en mengde på seks. Leses som tall; seks. Leses som enhet; sekser -en, -e, -ne

7 et mengdetall med en mengde på syv. Leses som tall; syv. Leses som enhet; syver -en, -e, -ne

8 et mengdetall med en mengde på åtte. Leses som tall; åtte. Leses som enhet; åtter -en, -e, -ne

9 et mengdetall med en mengde på ni. Leses som tall; ni. Leses som enhet; nier -en, -e, -ne

A et mengdetall med en mengde på omi. Leses som tall; omi. Leses som enhet; omer -en, -e, -ne

B et mengdetall med en mengde på elleve. Leses som tall; elleve. Leses som enhet; ellever -en, -e, -ne

C et mengdetall med en mengde på tolv. Leses som tall; tolv. Leses som enhet; tolver -en, -e, -ne

D et mengdetall med en mengde på tretten.

Leses som tall; tretten. Leses som enhet; trettener -en, -e, -ne

E et mengdetall med en mengde på fjorten. Leses som tall; fjorten. Leses som enhet; fjortener -en, -e, -ne

F et mengdetall med en mengde på femten. Leses som tall; femten. Leses som enhet; femtener -en, -e, -ne

G et mengdetall med en mengde på seksten. Leses som tall; seksten. Leses som enhet; sekstener -en, -e, -ne

Merke

¹ tegn for merke. Leses; ‘merke’

Sammenligning

>=< tegn for handlingen sammenligning.

Leses i diem: ‘sammenlignet med’

= tegn for noe likt noe annet. Leses i diem: ‘er lik’

> tegn for noe mer enn noe annet. Leses i diem: ‘er mer enn’

< tegn for noe mindre enn noe annet. Leses i diem: ‘er mindre enn’

>= tegn for noe mer eller lik noe annet.

Leses i diem: ‘er mer eller lik’

<= tegn for noe mindre eller lik noe annet.

Leses i diem: ‘er mindre eller lik’

≈ tegn for noe tilnærmet lik noe annet. Leses i diem: ‘er tilnærmet lik’

≠ tegn for noe ulikt noe annet (noe mer eller mindre enn noe annet). Leses i diem: ‘er ulik (er mer eller mindre enn)’

Skrivetegn

. skrivetegn som brukes i slutten av setninger. Leses; ‘stikk’ (er ulest i vanlig tekst)

, skrivetegn som brukes imellom delsetninger i en setning. Leses; ‘strek’ (er ulest i vanlig tekst)

3 Ordliste

Om ordlisten

Ordlisten er inndelt i en bokstavlig og en emnelig orden. Begge inneholder de nøyaktig samme ordene.

Bokstavlig orden:

all all, alt, alle mengdeord for de enheter som er i en mengde, eller en hel enhet

allmengdelig -, -e en egenskap for noe som ikke gjelder alle mengder

allmengdelig tallorden tallorden som kan brukes for alle mengder og tallmengder

annen annen, annet, andre mengdeord for en mengde sideordnet en annen mengde

annenhver annenhver, annenhvert, - mengdeord for hver andre enhet i en mengde ordnet på en rekke

art -en, -er, -ene en art er en underenhet av en enhet. I en lufe med ulike tilfeller, ulike sufer, er hver av tilfellene/sufene en egen art av lufen

artest -en, -er, -ene forstaving som artstall til målenheter. Artest kan endre arten til målenheter. En målenhet virker sammen med artest som en grunnart i en tallmengde

artstall -et, -, -ene artstall er tall for de ulike arter i en tallmengde. Artstall har en motsetning i forhold til mengdetall siden artstall alltid trenger et stemt grunntall for å få en varig mengde

bokstav -en, -er, -ene skrivetegn som brukes til ord

deldiem -et, -, -ene en del av et diem. Ett eller flere kest med handlinger seg imellom, men færre enn alle kest i et diem

delmengde -en, -er, -ene en del av en mengde

delnufe -en, -er, -ene en virker med en utfallig delvirkning

deltall -et, -, -ene et tall mellom heltallene - 1 og 1. En del av en enhet, eller flere deler av en eller flere enheter satt sammen, og som ikke gir et heltall

delvirkning -en, -er, -ene en del av en virkning

diem -et, -, -ene kest og handlinger sammen. Diem har minst to kest med minst én sammenligning, og ellers handlinger seg imellom

dieme -er, -et, -et å handle med diem

dieming -en, -er, -ene det å dieme som en enhet

egenskap -en, -er, -ene noe eget ved en enhet

ekest -et, -, -ene enten i, eller utenfor en parentes; et deldiem med de kest handlingene ganging, deling, opphøging og/eller nedhøging gjelder, og har alltid handlingene tillegging, fråtrekking eller sammenligning imellom seg og andre kest, ekest og/eller deldiem. Forkorting av ekest gir kest

elleve et mengdetall med en mengde på elleve. Har talltegnet 'B'

ellever -en, -e, -ne mengdetallet elleve, eller en mengde på elleve, som en enhet. Har talltegnet 'B'

en et mengdetall med en mengde på en. Har talltegnet '1'

ener -en, -e, -ne mengdetallet en, eller en mengde på en, som en enhet. Har talltegnet '1'

enhet -en, -er, -ene noe som i seg selv er en helskap

enhver enhver, ethvert, - mengdeord for alle enhetene i en mengde hver for seg

enkelttall -et, -, -ene ett av talltegnene i en tallrekke, eller et tall med kun ett talltegn

ereng -et, -, -ene et verktøy for læring, og kan brukes til å lære, skape en lære, eller for å løse opp en lære. Har tegnet '∞'

erenge -er, -te, -t en handling der vi bruker ereng

erenger -en, -e, -ne noe eller noen som erenger

erenging -en, -er, -ene det å erenge som en enhet

fem et mengdetall med en mengde på fem. Har talltegnet '5'

femmer -en, -e, -ne mengdetallet fem eller en mengde på fem, som en enhet. Har talltegnet '5'

femten et mengdetall med en mengde på

femten. Har talltegnet 'F'
femtener -en, -e, -ne mengdetallet femten eller en mengde på femten, som en enhet. Har talltegnet 'F'
fire et mengdetall med en mengde på fire. Har talltegnet '4'
firer -en, -e, -ne mengdetallet fire eller en mengde på fire, som en enhet. Har talltegnet '4'
fjorten et mengdetall med en mengde på fjorten. Har talltegnet 'E'
fjortener -en, -e, -ne mengdetallet fjorten eller en mengde på fjorten, som en enhet. Har talltegnet 'E'
forutsetning -en, -er, -ene noe som kommer før noe setter seg
følge -en, -er, -ene noe som kommer etter noe annet
følge -et, -er, -ene noen som er med noen andre
følgeorden -en, -er, -ene en orden for følger. Noe (en følge) som kommer etter noe annet ut fra en orden
 - , -, få mengdeord for mindre enn halvdel av en mengde
få -tt, -el -e (få, færre, færrest) egenskap som mindre enn halvdel av en mengde
grunnart -en, -er, -ene den grunnleggende arten i en tallmengde
grunntall -et, -, -ene medtallige heltall fra og med 2
gug -et, -, -ene en øking av en mengde mulige tilfeller
guge -er, -de, -et å øke mengden mulige tilfeller
guging -en, -er, -ene en økning av en mengde mulige tilfeller
gåg -et, -, -ene en minking av en mengde mulige tilfeller
gåge -er, -de, -et å minka mengden moglege tilfeller
gåging -en, -er, -ene en minking av en mengde mulige tilfeller
handle -er, -et, -et det når noe eller noen får noe til å hende
handling -en, -er, -ene det å handle som en enhet
heltall -et, -, -ene heltall er en mengde av en eller flere hele, udelte enheter
hende -er, -te, -t noe over tid. Noe fra en tid

til en annen tid
hending -en, -er, -ene det å hende som en enhet
hundre et artstall med arten av et grunntall opphøyd i to. Har talltegnet 'N'
hundrer -en, -e, -ne artstallet hundre eller arten av et grunntall opphøyd i to, som en enhet. Har talltegnet 'N'
hundredel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i to som mottall. Har talltegnet 'W'
hundredel -en, -er, -ene artstallet hundredel eller arten av et grunntall opphøyd i en som mottall, som en enhet. Har talltegnet 'V'
hver hver, hvert, - mengdeord for alle enheter i en mengde, men samtidig de enkelte enhetene for seg selv
ingen inga el. ingen, ikke noe el. intet, ingen mengdeord for en mengde uten enheter
innfall -et, -, -ene noe som faller inn i noe. Motsetning til utfall
innfalle innfaller, innfalt, innfalt å falle noe inn i noe annet
innfalling -en, -er, -ene det å innfalle som en enhet
kest -et, -, -ene tall, egenskap og enhet sammen. Kest er derfor enklest forklart en mengde av noe, der tallet gir mengden, enheten det som vi har en mengde av, og egenskapen en egenskap ved enheten
kufe -en, -er, -ene en varer med utfallig varing
kunne kan, kunne, kunnet en handling når vi har lært. Kommer alltid etter læring
kunnskap -en, -er, -ene det noen kan
ligning -en, -er, -ene et diem der utfallet til sammenligningen er lik
lik -t, -e to eller flere ting som er det samme. Motsetting til ulik
likeartet -t, -de en egenskap for noe med like arter innbyrdes
like følger følger der hver følge er lik den første
liten liten, lite, små (liten, mindre, minst) en størrelse utenom det vanlige og en motsetting til stor/mye. Se mye
lufe -en, -er, -ene ein virker med innfallig virkning
lufetegn -et, -, -ene tegn vi bruker til lufer
lære -er, -te, -t en handling før vi kan noe.

Kommer alltid før kunnskap

lære -en, -er, -ene noe vi kan lære

læring -en, -er, -ene det å lære som en enhet

mang en mang ei el. mang en, mangt (et), mange (mange, flere, flest) egenskap som mer enn halvdel av en mengde

medtall -et, -, -ene alle tall større enn null. Fremfor medtall kan tegnet for tillegging valgfritt brukes. Medtall er det motsatte av mottall

mengde -en, -er, -ene en mengde er det som forteller oss om det er en, eller mer eller mindre enn en av noe

mengdetall -et, -, -ene tall med heltallige varige mengder fra 0 og oppover medtallig med mengden 1 seg imellom innbyrdes. Mengdetall har en motsetning i forhold til artstallene siden mengdetall alltid har en varig mengde

mer se mye

merke -et, -er, -ene noe satt på noe annet som hjelp til for eksempel det å; finne det igjen, skille det fra noe annet, med mer. Har tegnet ‘r’

mindre se liten

minkende følger følger som stadig minker
minkende og like følger både minkende og like følger sammen

minstertall -en, -er, -ene den minste art av artene i en mengde

mottall -et, -, -ene alle tall under null. Fremfor mottall bruker vi alltid tegnet for fratrekking. Mottall er det motsatte av medtall

mye -, - (mye, mer, mest) en størrelse utenom det vanlige og en motsetning til lite. Se liten

målenhet -en, -er, -ene en enhet med en særskilt størrelse, som nyttes til å måle ulike mengder av samme enhet som målenheten selv er bygget opp av. Artstall brukes som forstaving til målenheter, og da skriver vi artstallet og målenheten sammen uten mellomrom

ni et mengdetall med en mengde på ni. Har talltegnet ‘9’

nier -en, -e, -ne mengdetallet ni, eller en mengde på ni, som en enhet. Har talltegnet ‘9’

noen noen, noe, noen mengdeord for en del

av en mengde

nufe -en, -er, -ene en virker med utfallig virkning

nufetegn -et, -, -ene tegn vi bruker til nufers

null mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde. Har talltegnet ‘0’. Null kan skrives både som heltall og som deltall

null -en, -er, -ene mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde, som en enhet. Har talltegnet ‘0’. Null kan skrives både som heltall og som deltall

oddetall -et, -, -ene alle heltall som ikke er partall, og er derfor det motsatte av partall. Oddetall gir deltall når det deles på tallet 2

oin et artstall for grunnarten i en tallmengde, eller arten av et grunntall opphøyd i null. Har talltegnet ‘I’

oiner -en, -e, -ne mengdetallet oin, eller en mengde på oin, som en enhet. Har talltegnet ‘I’

omer -en, -e, -ne mengdetallet omi, eller en mengde på omi, som en enhet. Har talltegnet ‘A’

omi et mengdetall med en mengde på omi. Har talltegnet ‘A’

opphavstall -et, -, -ene en tallorden som kan beskrive en likeartet mengde, der vi bytter ut hver enhet i mengden med tallet I. Den enkleste tallorden

oversette -er, -satte, -satt å sette noe satt, over til noe annet

oversettelse -en, -er, -ene noe som er oversatt

ord -et, -, -ene en eller flere bokstaver satt sammen, og som sammen kan stå for noe annet enn tegnene selv i verden

ot -et, -, -ene både ord, tegn og det som et ord eller tegn står for i seg selv

partall -et, -, -ene alle heltall som kan deles på 2, og som fremdeles forblir et heltall. Det motsatte av oddetall

rufe -en, -er, -ene innfall til ereng - som det er målet å lære noe om

sammenligne -er, -et, -et det å finne ut om noe er likt eller ulikt noe annet. Gjøres ved å sette to eller flere ulike ting sammen på ulike måter

sammenligning -en, -er, -ene det å

sammenligne som en enhet
seks et mengdetall med en mengde på seks. Har talltegnet '6'
sekser -en, -e, -ne mengdetallet seks eller en mengde på seks, som en enhet. Har talltegnet '6'
seksten et mengdetall med en mengde på seksten. Har talltegnet 'G'
sekstener -en, -e, -ne mengdetallet seksten, eller en mengde på seksten, som en enhet. Har talltegnet 'G'
setning -en, -er, -ene en eller flere ord og/eller tegn satt sammen
spørre spør, spurte, spurt tiltale til en selv eller noen andre med formål om å lære noe
spørring -en, -er, -ene det å spørre som en enhet
stikk -et, -, -ene skrivetegn som brukes i slutten av setninger. Stikk er ulest i vanlig tekst. Har tegnet '.'

stikktall -et, -, -ene tallorden der hvert enkelttall er et mengdetall, og der stikk brukes imellom heltall og deltall. Heltallet og deltallet står henholdsvis til venstre og til høyre for stikket
strek -en, -er, -ene skrivetegn som brukes imellom delsetninger i en setning. Strek er ulest i vanlig tekst. Har tegnet ','
størsteart -en, -er, -ene den største arten av artene i en mengde
sufe -en, -er, -ene en varer med innfallig varing
syv et mengdetall med en mengde på syv. Har talltegnet '7'
syver -en, -e, -ne mengdetallet syv eller en mengde på syv, som en enhet. Har talltegnet '7'
særopphavstall -et, -, -ene opphavstall sammen med artstall enten som en artstest eller som en enhet i kest
tall -et, -, -ene tall er tallord og talltegn for ulike mengder, som har tallmengde som grunnlag
tallmengde -en, -er, -ene en særskilt sammensatt mengde, som vi bruker som grunnlag for alle tall for mengder
tallord -et, -, -ene ord for måten vi leser, eller uttaler talltegn, eller en tallrekke
tallorden -en, -er, -ene tall satt sammen i en bestemt orden. Vi har allmengdelige og

uallmengdelige tallordener
tallrekke -en, -er, -ene talltegn/enkelttall i en rekke som kan skrives forenklet uten regnetegn seg imellom
talltegn -et, -, -ene tegn for å beskrive tall. Talltegnene vi bruker i tallæren er inndelt i mengder og arter. Tallord forteller oss hvordan vi skal lese eller uttale tallegnene
tegn -et, -, -ene tegn er et merke, som kan stå i stedet for noe annet enn seg selv i verden
telling -en, -er, -ene det å telle en mengde, eller finne et sted på en rekke. Det å skape et tall, det å finne ut hvor mange enheter det er i en mengde
ti et artstall med arten av et grunntall opphøyd i en. Har talltegnet 'Å'
tidel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i en som mottall. Har talltegnet 'V'
tidel -en, -er, -ene artstallet tidel eller arten av et grunntall opphøyd i to som mottall som en enhet. Har talltegnet 'V'
tideling -en, -er, -ene 'en av delene når noe er delt på ti'. Brukes om enkelttallene til høyre for stikket i stikktal. Mengden tidelinger større enn null, er lik mengden av arter i tallmengden til stikktallet
tier -en, -e, -ne artstallet ti eller arten av et grunntall opphøyd i en, som en enhet. Har talltegnet 'Å'
tilfeldige følger følger der hver følge er tilfeldig
tilfeldig og økende følger både tilfeldige og økende følger sammen
tilfeldig og minkende følger både tilfeldige og minkende følger sammen
tilfelle -et, -, -ene slik noe er før, ved eller etter et innfall og/eller et utfall
tilleggingstall -et, -, -ene en tallorden for ett eller flere artstall i en tallrekke, der vi kan sette tilleggingstegn imellom enkelttallene
tilnærming -en, -er, -ene noe som nærmer seg noe annet
to et mengdetall med en mengde på to. Har talltegnet '2'
toer -en, -e, -ne mengdetallet to eller en mengde på to, som en enhet. Har talltegnet '2'
tolv et mengdetall med en mengde på tolv. Har talltegnet 'C'

tolver -en, -e, -ne mengdetallet tolv eller en mengde på tolv, som en enhet. Har talltegnet 'C'

tost -en, -er, -ene et verktøy for å merke tall med en tallorden (uttales; tåst)

tre et mengdetall med en mengde på tre. Har talltegnet '3'

treer -en, -e, -ne mengdetallet tre eller en mengde på tre, som en enhet. Har talltegnet '3'

tresstall alle heltall som kan deles på 3, og som fremdeles forblir et heltall

tretten et mengdetall med en mengde på tretten. Har taltegnet 'D'

trettener -en, -e, -ne mengdetallet tretten eller en mengde på tretten, som en enhet. Har taltegnet 'D'

tusen et artstall med arten av et grunntall opphøyd i tre. Har taltegnet 'M'

tusener -en, -e, -ne artstallet tusen, eller arten av et grunntall opphøyd i tre, som en enhet. Har taltegnet 'M'

tusendel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i tre som mottall. Har taltegnet 'X'

tusendel -en, -er, -ene artstallet tusendel, eller arten av et grunntall opphøyd i tre som mottall, som en enhet. Har taltegnet 'X'

tveuf -en, -er, -ene et vekslebart utfal med arter større eller lik grunnarten, sammen med et artstall

tveutfall -et, -, -ene en allmengdelig tallorden med en eller flere tveuf

uallmengdelig -, -e en egenskap for noe som ikke gjelder alle mengder

uallmengdelig tallorden tallorden som ikke kan brukes til alle mengder og tallmengder

uendelig noe som ikke ender. Dette kan være en uendelig stor mengde, og som sted uendelig langt borte fra et utgangspunkt. Har tegnet '∞'. I mengdelæren blir uendelig brukt som et varig tall

uf -en, -er, -ene mengdetall og artstall sammen, der mengdetallet gir delmengden til arten som artstallet gir i en tallmengde

uftall -et, -, -ene en allmengdelig tallorden med en eller flere uf

ulik -t, -e to eller flere ting som ikke er det samme. Motsetning til lik

ulikeartet -t, -de en egenskap til noe med ulike arter innbyrdes

ulikhet -en, -er, -ene et diem der utfallet til sammenligningen er ulik

underenhet -en, -er, -ene en enhet under en annen enhet - tilsvarende en sufe til en lufe

utfall -et, -, -ene noe som faller ut av noe.

Motsetning til innfall

utfalle utfaller, utfalt, utfalt å falle noe ut av noe annet

utfalling -en, -er, -ene det å utfalle som en enhet

uvekslebar -t, -e egenskapen å ikke kunne bli vekslet

uvekslebar tallmengde en tallmengde som ikke entydig kan veksles tilbake til tallmengden før første veksling

uvekslet -t, -de egenskapen å ikke være vekslet

vare -er, -te, -t en handling for noe med samme tilfelle over tid. Motsetningen er å virke

varige tall tall med en varig mengde – og har til vanlig egne tallord og tallteikn i tillegg til den varige mengden

varing -en, -er, -ene det å vare som en enhet. Motsetning til virkning

varer -en, -er, -ene noe eller noen som varer

veksle -r, -t, -t å endre på sammensetningen til en mengde. Særskilt gjelder dette tallmengder som mengde

vekslebar -t, -e egenskapen å kunne blir vekslet

vekslebar tallmengde en tallmengde som entydig kan veksles tilbake til tallmengden før første veksling

vekslet -t, -de egenskapen å være vekslet

veksling -en, -er, -ene det å veksle som en enhet

virke -er, -et, -et en handling for noe satt igang med ulike tilfeller over tid. Motsetningen er å vare

virketegn -et, -, -ene tegn vi bruker til virkerer

virkning -en, -er, -ene det å virke som en enhet. Motsetning til varing

virkningsfølge -en, -er, -ene en følge av en virkning

virker -en, -er, -ene noe eller noen som virker

økende følger følger som stadig øker

økende og like følger både økende og like

følger sammen
åtte et mengdetall med en mengde på åtte.
Har talltegnet '8'

åtter -en, -e, -ne mengdetallet åtte eller en
mengde på åtte, som en enhet. Har talltegnet
'8'

Emnelig orden:

Artstall

tusen et artstall med arten av et grunntall opphøyd i tre. Har taltegnen 'M'

hundre et artstall med arten av et grunntall opphøyd i to. Har taltegnen 'N'

ti et artstall med arten av et grunntall opphøyd i en. Har taltegnen 'Å'

oin et artstall for grunnarten i en tallmengde, eller arten av et grunntall opphøyd i null. Har taltegnen 'I'

tidel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i en som mottall. Har taltegnen 'V'

hundredel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i to som mottall. Har taltegnen 'W'

tusendel et artstall med arten av et grunntall opphøyd i tre som mottall. Har taltegnen 'X'

null mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde. Har taltegnen '0'. Null kan skrives både som heltall og som deltall

Artstall som enhet

tusener -en, -e, -ne artstallet tusen, eller arten av et grunntall opphøyd i tre, som en enhet. Har taltegnen 'M'

hundrer -en, -e, -ne artstallet hundre eller arten av et grunntall opphøyd i to, som en enhet. Har taltegnen 'N'

tier -en, -e, -ne artstallet ti eller arten av et grunntall opphøyd i en, som en enhet. Har taltegnen 'Å'

oiner -en, -e, -ne mengdetallet oin, eller en mengde på oin, som en enhet. Har taltegnen 'I'

tidel -en, -er, -ene artstallet tidel eller arten av et grunntall opphøyd i to som mottall som en enhet. Har taltegnen 'V'

hundredel -en, -er, -ene artstallet hundredel eller arten av et grunntall opphøyd i en som mottall, som en enhet. Har taltegnen 'V'

tusendel -en, -er, -ene artstallet tusendel, eller arten av et grunntall opphøyd i tre som mottall, som en enhet. Har taltegnen 'X'

null -en, -er, -ene mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde, som en enhet. Har taltegnen '0'. Null kan skrives både som heltall og som deltall

Diemlære

deldiem -et, -, -ene en del av et diem. Ett eller flere kest med handlinger seg imellom, men færre enn alle kest i et diem

diem -et, -, -ene kest og handlinger sammen. Diem har minst to kest med minst én sammenligning, og ellers handlinger seg imellom

dieme -er, -et, -et å handle med diem

dieming -en, -er, -ene det å dieme som en enhet

ekest -et, -, -ene enten i, eller utenfor en parentes; et deldiem med de kest handlingene ganging, deling, opphøging og/eller nedhøging gjelder, og har alltid handlingene tillegging, fråtrekking eller sammenligning imellom seg og andre kest, ekest og/eller deldiem. Forkorting av ekest gir kest

Erenglære

delnufe -en, -er, -ene en virker med en utfallig delvirkning

delvirkning -en, -er, -ene en del av en virkning

ereng -et, -, -ene et verktøy for læring, og kan brukes til å lære, skape en lære, eller for å løse opp en lære. Har tegnet '∞'

erenge -er, -te, -t en handling der vi bruker ereng

erenger -en, -e, -ne noe eller noen som erenger

erenging -en, -er, -ene det å erenge som en enhet

gug -et, -, -ene en øking av en mengde mulige tilfeller

guge -er, -de, -et å øke mengden mulige tilfeller

guging -en, -er, -ene en økning av en mengde mulige tilfeller

gåg -et, -, -ene en minking av en mengde mulige tilfeller

gåge -er, -de, -et å minka mengden moglege tilfeller

gåging -en, -er, -ene en minking av en mengde mulige tilfeller

innfall -et, -, -ene noe som faller inn i noe. Motsetning til utfall

innfalle innfaller, innfalt, innfalt å falle noe inn i noe annet

innfalling -en, -er, -ene det å innfalle som en enhet
kufe -en, -er, -ene en varer med utfallig varing
lufe -en, -er, -ene ein virker med innfallig virkning
nufe -en, -er, -ene en virker med utfallig virkning
rufe -en, -er, -ene innfall til ereng - som det er målet å lære noe om
sufe -en, -er, -ene en varer med innfallig varing
tilfelle -et, -, -ene slik noe er før, ved eller etter et innfall og/eller et utfall
utfall -et, -, -ene noe som faller ut av noe. Motsetning til innfall
utfalle utfaller, utfalt, utfalt å falle noe ut av noe annet
utfalling -en, -er, -ene det å utfalle som en enhet
vare -er, -te, -t en handling for noe med samme tilfelle over tid. Motsetningen er å virke
varing -en, -er, -ene det å vare som en enhet. Motsetning til virkning
varer -en, -er, -ene noe eller noen som varer
virke -er, -et, -et en handling for noe satt igang med ulike tilfeller over tid. Motsetningen er å vare
virkning -en, -er, -ene det å virke som en enhet. Motsetning til varing
virker -en, -er, -ene noe eller noen som virker

Følgjelære

følge -en, -er, -ene noe som kommer etter noe annet
følge -et, -er, -ene noen som er med noen andre
følgeorden -en, -er, -ene en orden for følger. Noe (en følge) som kommer etter noe annet ut fra en orden

Følgjeorden

like følger følger der hver følge er lik den første
minkende følger følger som stadig minker
minkende og like følger både minkende og like følger samen
tilfeldige følger følger der hver følge er

tilfeldig

tilfeldig og økende følger både tilfeldige og økende følger sammen
tilfeldig og minkende følger både tilfeldige og minkende følger sammen
virkningsfølge -en, -er, -ene en følge av en virkning
økende følger følger som stadig øker
økende og like følger både økende og like følger sammen

Handling

handle -er, -et, -et det når noe eller noen får noe til å hende
handling -en, -er, -ene det å handle som en enhet

Hending

hende -er, -te, -t noe over tid. Noe fra en tid til en annen tid
hending -en, -er, -ene det å hende som en enhet

Kestlære

artest -en, -er, -ene forstaving som artstall til målenheter. Artest kan endre arten til målenheter. En målenhet virker sammen med artest som en grunnart i en tallmengde
kest -et, -, -ene tall, egenskap og enhet sammen. Kest er derfor enklest forklart en mengde av noe, der tallet gir mengden, enheten det som vi har en mengde av, og egenskapen en egenskap ved enheten

Språklære

egenskap -en, -er, -ene noe eget ved en enhet
enhet -en, -er, -ene noe som i seg selv er en helskap
målenhet -en, -er, -ene en enhet med en særskilt størrelse, som nyttes til å måle ulike mengder av samme enhet som målenheten selv er bygget opp av. Artstall brukes som forstaving til målenheter, og da skriver vi artstallet og målenheten sammen uten mellomrom

Lære

kunne kan, kunne, kunnet en handling når vi har lært. Kommer alltid etter læring

kunnskap -en, -er, -ene det noen kan
lære -er, -te, -t en handling før vi kan noe.
Kommer alltid før kunnskap
lære -en, -er, -ene noe vi kan lære
læring -en, -er, -ene det å lære som en enhet

Mengdelære

art -en, -er, -ene en art er en underenhet av en enhet. I en lufe med ulike tilfeller, ulike sufer, er hver av tilfellene/sufene en egen art av lufen

delmengde -en, -er, -ene en del av en mengde

grunnart -en, -er, -ene den grunnleggende arten i en tallmengde

likeartet -t, -de en egenskap for noe med like arter innbyrdes

mengde -en, -er, -ene en mengde er det som forteller oss om det er en, eller mer eller mindre enn en av noe

minsteart -en, -er, -ene den minste art av artene i en mengde

størsteart -en, -er, -ene den største arten av artene i en mengde

ulikeartet -t, -de en egenskap til noe med ulike arter innbyrdes

underenhet -en, -er, -ene en enhet under en annen enhet - tilsvarende en sufe til en lufe

Mengdeord

all all, alt, alle mengdeord for de enheter som er i en mengde, eller en hel enhet

annen annen, annet, andre mengdeord for en mengde sideordnet en annen mengde

annenhver annenhver, annenhvert, - mengdeord for hver andre enhet i en mengde ordnet på en rekke

enhver enhver, ethvert, - mengdeord for alle enhetene i en mengde hver for seg

- -, -, få mengdeord for mindre enn halvdelen av en mengde

få -tt, - el -e (få, færre, færrest) egenskap som mindre enn halvdelen av en mengde

hver hver, hvert, - mengdeord for alle enheter i en mengde, men samtidig de enkelte enhetene for seg selv

ingen inga el. ingen, ikke noe el. intet, ingen mengdeord for en mengde uten enheter

mang en mang ei el. mang en, mangt (et), mange (mange, flere, flest) egenskap som

mer enn halvdelen av en mengde

noen noen, noe, noen mengdeord for en del av en mengde Mengdetall

null mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde. Har talltegnet '0'. Null kan skrives både som heltall og som deltall

Mengdetall

en et mengdetall med en mengde på en. Har talltegnet '1'

to et mengdetall med en mengde på to. Har talltegnet '2'

tre et mengdetall med en mengde på tre. Har talltegnet '3'

fire et mengdetall med en mengde på fire. Har talltegnet '4'

fem et mengdetall med en mengde på fem. Har talltegnet '5'

seks et mengdetall med en mengde på seks. Har talltegnet '6'

syv et mengdetall med en mengde på syv. Har talltegnet '7'

åtte et mengdetall med en mengde på åtte. Har talltegnet '8'

ni et mengdetall med en mengde på ni. Har talltegnet '9'

omi et mengdetall med en mengde på omi. Har talltegnet 'A'

elleve et mengdetall med en mengde på elleve. Har talltegnet 'B'

tolv et mengdetall med en mengde på tolv. Har talltegnet 'C'

tretten et mengdetall med en mengde på tretten. Har talltegnet 'D'

fjorten et mengdetall med en mengde på fjorten. Har talltegnet 'E'

femten et mengdetall med en mengde på femten. Har talltegnet 'F'

seksten et mengdetall med en mengde på seksten. Har talltegnet 'G'

Mengdetall som enhet

null -en, -er, -ene mengdetallet null, en mengde på ingenting, artstallet null eller ingen art i en tallmengde, som en enhet. Har talltegnet '0'. Null kan skrives både som heltall og som deltall

ener -en, -e, -ne mengdetallet en, eller en mengde på en, som en enhet. Har talltegnet

‘1’

toer -en, -e, -ne mengdetallet to eller en mengde på to, som en enhet. Har talltegnet ‘2’

treer -en, -e, -ne mengdetallet tre eller en mengde på tre, som en enhet. Har talltegnet ‘3’

firer -en, -e, -ne mengdetallet fire eller en mengde på fire, som en enhet. Har talltegnet ‘4’

femmer -en, -e, -ne mengdetallet fem eller en mengde på fem, som en enhet. Har talltegnet ‘5’

sekser -en, -e, -ne mengdetallet seks eller en mengde på seks, som en enhet. Har talltegnet ‘6’

syver -en, -e, -ne mengdetallet syv eller en mengde på syv, som en enhet. Har talltegnet ‘7’

åtter -en, -e, -ne mengdetallet åtte eller en mengde på åtte, som en enhet. Har talltegnet ‘8’

nier -en, -e, -ne mengdetallet ni, eller en mengde på ni, som en enhet. Har talltegnet ‘9’

omer -en, -e, -ne mengdetallet omi, eller en mengde på omi, som en enhet. Har talltegnet ‘A’

ellever -en, -e, -ne mengdetallet elleve, eller en mengde på elleve, som en enhet. Har talltegnet ‘B’

tolver -en, -e, -ne mengdetallet tolv eller en mengde på tolv, som en enhet. Har talltegnet ‘C’

tretenner -en, -e, -ne mengdetallet tretten eller en mengde på tretten, som en enhet. Har talltegnet ‘D’

fjortener -en, -e, -ne mengdetallet fjorten eller en mengde på fjorten, som en enhet. Har talltegnet ‘E’

femtener -en, -e, -ne mengdetallet femten eller en mengde på femten, som en enhet. Har talltegnet ‘F’

sekstener -en, -e, -ne mengdetallet seksten, eller en mengde på seksten, som en enhet. Har talltegnet ‘G’

Merke

merke -et, -er, -ene noe satt på noe annet som hjelp til for eksempel det å; finne det

igjen, skille det fra noe annet, med mer. Har tegnet ‘1’

Otlære

bokstav -en, -er, -ene skrivetegn som brukes til ord

ord -et, -, -ene en eller flere bokstaver satt sammen, og som sammen kan stå for noe annet enn tegnene selv i verden

setning -en, -er, -ene en eller flere ord og/eller tegn satt sammen

tegn -et, -, -ene tegn er et merke, som kan stå i stedet for noe annet enn seg selv i verden

Sammenligning

ligning -en, -er, -ene et diem der utfallet til sammenligningen er lik

lik -t, -e to eller flere ting som er det samme. Motsetting til ulik

liten liten, lite, små (liten, mindre, minst) en størrelse utenom det vanlige og en motsetting til stor/mye. Se mye

mer se mye

mindre se liten

mye -, - (mye, mer, mest) en størrelse utenom det vanlige og en motsetting til lite. Se liten

sammenligne -er, -et, -et det å finne ut om noe er likt eller ulikt noe annet. Gjøres ved å sette to eller flere ulike ting sammen på ulike måter

sammenligning -en, -er, -ene det å sammenligne som en enhet

tilnærming -en, -er, -ene noe som nærmer seg noe annet

ulik -t, -e to eller flere ting som ikke er det samme. Motsetting til lik

ulikhet -en, -er, -ene et diem der utfallet til sammenligningen er ulik

Setning

forutsetning -en, -er, -ene noe som kommer før noe setter seg

stikk -et, -, -ene skrivetegn som brukes i slutten av setninger. Stikk er ulest i vanlig tekst. Har tegnet ‘.’

strek -en, -er, -ene skrivetegn som brukes imellom delsetninger i en setning. Strek er ulest i vanlig tekst. Har tegnet ‘,’

Språklære

bokstav -en, -er, -ene skrivetegn som brukes til ord

ord -et, -, -ene en eller flere bokstaver satt sammen, og som sammen kan stå for noe annet i verden

ot -et, -, -ene både ord, tegn og det som et ord eller tegn står for i seg selv

oversette -er, -satte, -satt å sette noe satt, over til noe annet

oversettelse -en, -er, -ene noe som er oversatt

setning -en, -er, -ene en eller flere ord og/eller tegn satt sammen

spørre spør, spurte, spurt tiltale til en selv eller noen andre med formål om å lære noe

spørring -en, -er, -ene det å spørre som en enhet

tegn -et, -, -ene tegn er et merke, som kan stå i stedet for noe annet enn seg selv i verden

Tall

deltall -et, -, -ene et tall mellom heltallene -1 og 1. En del av en enhet, eller flere deler av en eller flere enheter satt sammen, og som ikke gir et heltall

enkelttall -et, -, -ene ett av talltegnene i en tallrekke, eller et tall med kun ett talltegn

grunntall -et, -, -ene medtallige heltall fra og med 2

heltall -et, -, -ene heltall er en mengde av en eller flere hele, udelte enheter

medtall -et, -, -ene alle tall større enn null. Fremfor medtall kan tegnet for tillegging valgfritt brukes. Medtall er det motsatte av mottall

mottall -et, -, -ene alle tall under null. Fremfor mottall bruker vi alltid tegnet for fratrekking. Mottall er det motsatte av medtall

oddetall -et, -, -ene alle heltall som ikke er partall, og er derfor det motsatte av partall. Oddetall gir deltall når det deles på tallet 2

partall -et, -, -ene alle heltall som kan deles på 2, og som fremdeles forblir et heltall. Det motsatte av oddetall

tall -et, -, -ene tall er tallord og talltegn for ulike mengder, som har tallmengde som grunnlag

tallord -et, -, -ene ord for måten vi leser, eller uttaler talltegn, eller en tallrekke

tallrekke -en, -er, -ene talltegn/enkelttall i en rekke som kan skrives forenklet uten regnetegn seg imellom

talltegn -et, -, -ene tegn for å beskrive tall.

Talltegnene vi bruker i tallæren er inndelt i mengder og arter. Tallord forteller oss

hvordan vi skal lese eller uttale tallegnene

telling -en, -er, -ene det å telle en mengde, eller finne et sted på en rekke. Det å skape et tall, det å finne ut hvor mange enheter det er i en mengde

tresstall alle heltall som kan deles på 3, og som fremdeles forblir et heltall

Tallmengde

tallmengde -en, -er, -ene en særskilt sammensatt mengde, som vi bruker som grunnlag for alle tall for mengder

Tallorden

allmengdelig -, -e en egenskap for noe som gjelder alle mengder

allmengdelig tallorden tallorden som kan brukes for alle mengder og tallmengder

artstall -et, -, -ene artstall er tall for de ulike arter i en tallmengde. Artstall har en motsetning i forhold til mengdetall siden artstall alltid trenger et stemt grunntall for å få en varig mengde

mengdetall -et, -, -ene tall med heltallige varige mengder fra 0 og oppover medtallig med mengden 1 seg imellom innbyrdes.

Mengdetall har en motsetning i forhold til artstallene siden mengdetall alltid har en varig mengde

opphevstall -et, -, -ene en tallorden som kan beskrive en likeartet mengde, der vi bytter ut hver enhet i mengden med tallet I. Den enkleste tallorden

stikktall -et, -, -ene tallorden der hvert enkelttall er et mengdetall, og der stikk brukes imellom heltall og deltall. Heltallet og deltallet står henholdsvis til venstre og til høyre for stikket

særopphevstall -et, -, -ene opphevstall sammen med artstall enten som en artest eller som en enhet i kest

tallorden -en, -er, -ene tall satt sammen i en

bestemt orden. Vi har allmengdelige og uallmengdelige tallordener

tideling -en, -er, -ene 'en av delene når noe er delt på ti'. Brukes om enkelttallene til høyre for stikket i stikktal. Mengden tidelinger større enn null, er lik mengden av arter i tallmengden til stikktallet

tilleggingstall -et, -, -ene en tallorden for ett eller flere artstall i en tallrekke, der vi kan sette tilleggingstegn imellom enkelttallene

tøst -en, -er, -ene et verktøy for å merke tall med en tallorden (uttales; tåst)

tveuf -en, -er, -ene et vekslebart utfal med arter større eller lik grunnarten, sammen med et artstall

tveutfall -et, -, -ene en allmengdelig tallorden med en eller flere tveuf

uallmengdelig -, -e en egenskap for noe som ikke gjelder alle mengder

uallmengdelig tallorden tallorden som ikke kan brukes til alle mengder og tallmengder

uf -en, -er, -ene mengdetall og artstall sammen, der mengdetallet gir delmengden til arten som artstallet gir i en tallmengde

uftall -et, -, -ene en allmengdelig tallorden med en eller flere uf

Tegn

lufetegn -et, -, -ene tegn vi bruker til lufer

nufetegn -et, -, -ene tegn vi bruker til nufer

virketegn -et, -, -ene tegn vi bruker til virkarer

Varige tall

uendelig noe som ikke ender. Dette kan være en uendelig stor mengde, og som sted uendelig langt borte fra et utgangspunkt. Har tegnet '∞'. I mengdelæren blir uendelig brukt som et varig tall

varige tall tall med en varig mengde – og har til vanlig egne tallord og tallteikn i tillegg til den varige mengden

Veksling

uvekslebar -t, -e egenskapen å ikke kunne bli vekslet

uvekslebar tallmengde en tallmengde som ikke entydig kan veksles tilbake til tallmengden før første veksling

uvekslet -t, -de egenskapen å ikke være vekslet

veksle -r, -t, -t å endre på sammensetningen til en mengde. Særskilt gjelder dette tallmengder som mengde

vekslebar -t, -e egenskapen å kunne bli vekslet

vekslebar tallmengde en tallmengde som entydig kan veksles tilbake til tallmengden før første veksling

vekslet -t, -de egenskapen å være vekslet

veksling -en, -er, -ene det å veksle som en enhet

Andre bøker og ebøker utgitt av forlaget Verda:

Bok ∨ Ebok	Språk
Erenglære	Nynorsk
Erenglære	Bokmål
Kestlære	Nynorsk
Kestlære	Bokmål
Følgjelære	Nynorsk
Følgjelære	Bokmål
Diemlære	Nynorsk
Diemlære	Bokmål
Mengdelære	Nynorsk
Mengdelære	Bokmål
Otliste	Nynorsk
Otliste	Bokmål

Disse kan bestilles på nettsiden <http://www.verda.no>

